

UKA2018/168

Nunatta kujataani aalisarnermut nunamilu inuussutissarsiornikkut periarfissanik tikkuaallunilu suussusersisussamik Naalakkersuisut UKA2019-imi saqqummiunneqartussamik nassuiaasiornissaat pillugu Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut.
(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq)

Aappassaaneerneqarnera

Isumaliutissiissutip sularineranut atatillugu Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Ataatsimiititaliap sulisimanera pillugu Naalakkersuisut qujaffigivaat ilanngullugulu, ataatsimiititamit isumaqatigiissumit allannguutissatut siunnersuusiernerat.

Ataatsimiititaliaq, alannguutissatut siunnersuummik imatut oqaasertalimmik saqqummiipput:
”Inatsit tunuliaqutaasoq tunngavigalugu, Nunatta kitaani kujataanilu, Nunatta qanittuani kangerlunnilu rejenik aalisakkanillu allanik aalisarluni misileraatitsineq kiisalu nunalerinermik uumasuteqarnermillu inuussutissarsiornierup siuarsarneqarnissaa siunertaralugu Naalakkersuisut suliaqaqqullugit peqquneqarnissaat, Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.”

Isumaliutissiissummi ilaatigut Kalaallit Nunaata kujataani misileraalluni aalisarnissaq aalisarnermik inuussutissarsiutip ineriartortinneqarnissaanut aqqaasinnasutut oqaatigineqarpoq. Erseqqissarneqassaaq Pinngortitaleriffik aamma Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugit misileraalluni aalisarnerit aallartinneqarnissaannut ullumikkut annertuunik periarfissaqareermat. Allatut oqaatigalugu aalisakkat siunissami inuussutissarsiutigalugu aalisarnissami soqutiginaateqartut killilersorneqanngillat. Naalakkersuisut siullermeerinninnermi akissuteqaataat naapertorlugu inuussutissarsiutigalugu aalisarnermut Naalakkersuisut sinaakkuseereerput. Misileraalluni aalisarnermi iluatsitsinngitsoortoqarsinnaanera ingerlatsisut ataasiakkaat misileraallutik aalisarnissamik imaluunniit nunami tunisassiorfinnik pilersitsinissamik kissaateqartut namminneq akisussaaffigisussaavaat. Sinaakkutit pigineqareerput. Naalakkersuisut tulaanneqartussaataasunik saarullinnik pisassiinikuupput. Suliffissaqartitsinermut suliniut aallaaviummik ukioq tamaat suliffinnik 60-init 90-inut suliffissaqartitsiviussaaq. Naalakkersuisut aamma ukiumut TAC aalajangerneqareerpat suliffissat amerlillugit immikkoortumik pitsanngorsaanialeerput, tassami Naalakkersuisut siunertaqaramik aalisakkat tulaassassatut piumasaqaatitallit amerlassusiinik amerliliiniarlutik.

Misileraalluni raajarniarneq eqqarsaatigalugu maannakkut misileraalluni aalisartoqanngilaq, tassa biologit raajaqassutsimik nakkutiginnimmata raajarniallu namminneq aalisarnerannit paasissutissat naammareermata. Tamassuma saniatigut raajanik ukiumoortumik pisassiissutit aalajangerneqartarput, taakkulu Kalaallit Nunaanni sumiiffinni tamani aalisarneqarsinnaapput, avataani sinerissallu qanittuani tassungalugu atasumik kangerlunni aalisarnerit. Pisassiissutit pillugit aalisarneq pillugu inatsit naapertorlugu pisassiissutit ilaannik piginnittunut agguanneqassapput.

Misileraalluni aalisartoqarnissaa aalajangiiffigineqartillugu TAC-p aalajangersarneqareersimasut avataasigut pisassiisoqartarpoq. Taamaattumik piasseeqqinnissamik aalajangersaanermi piviusorsioortumik tunngaveqarneq uppersarsinnaasariaqarpoq tamatigummi taamatut piasseeqqinneq biologit siunnersuinerat naapertorlugu tamakkiisumik pisassiissutit sipporlugit pisassiinermik kinguneqakkajuttarmat. Taamaattumik ajunngitsumik tunngavilersuuteqarnissaaq pingaaruteqarpoq.

Raajanut aqutsiviup TAC-nut atatinneqartoq atuutsinneqartorlu tassaavoq Kalaallit Nunaata Kitaani imartaq tamaat tassungalu ilanngullugit, kangerluit. Paasisutissat biologineersut paasinarsisippaat kangerlunni pisarineqartartut Kalaallit Nunaata sinnerani pisarineqartartunit allaassuteqanngitsut.

Naalakkersuisut sulissutiginiarpaat raajarniarnermut misileraanissamik apeqqut Aalisarnermut inatsisissamut suliaqarnermut ilanngunneqassasoq, siunissami raajarniarnermut misileraanissamik immikkut TAC-mik pilersitsisinnaanermik ajornannginnerulersitsinissaaq, aamma raajarniartoorinngitsunik ammaassisinnaaneq siunertaralugu.

Misileraalluni saarullinniarsinnaaneq eqqarsaatigalugu Kalaallit Nunaata kitaani Tunumilu misileraalluni saarullinniarnissat arlallit akuerineqarnikuupput. Misileraalluni saarullinniarsinnaanermik akuersisarnissaaq Naalakkersuisut soqutiguaannarpaat. Siullermeerinninnermut akissuteqaammi oqaatigineqartutut saarullinnik pisiortortunik Kalaallit Nunaata kujataani tunitsiveqarpoq. Tunngaviusumik Naalakkersuisut suliniutit taamaattut tapersersorpaat.

Nunalerineq pillugu Ataatsimiititaliarsuup inassuteqaatai eqqarsaatigalugit immikkoortumut pilersaarut Naalakkersuisut aallartinnikuuaat. Ataatsimiititaliarsuup inassuteqaatai taamaallillutik immikkoortumut pilersaarummi ilaapput, Naalakkersuisullu siunertaraat ingerlatsisut peqataaffigisassaannik pingaarnertut ingerlatsinikkut nunalerineq pitsanngorsaaffigineqassasoq. Suliaq tamanna aallartisarneqareerpoq naatsorsuutigineqarlunilu siunnersorteqarfiup peqataaneratigut peqatigiissumik suliaq 2019-ip ukiuata affaani siullermi aallartissallugu.

Naalakkersuisut siullermeerinninnermi Kalaallit Nunaata kujataa ataatsimut isigalugu inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq annertuumik isiginiarlugu ilaatigut oqaatigaat, tassunga ilanngullugu nunap immikkoortuini tamani avinngarusimanerusunilu nunami inuussutissarsiutit siuariartortinnissaat.

Naalakkersuisut taamatut oqaaseqarlutik ataatsimiititaliap isumaliutissiissutiminni innersuussutigisaat tapersersorpaat.